

ВЕЛАЗИ
УТОРНИКОМ
И
СУБОТОМ
ГЛАВНИШТВО И АДМИНИ-
СТРАЦИЈА Његове Бр. 7
ЦЕТИЊЕ

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

УРЕЂУЈЕ ОДБОР
ПРКОПЦИЈА СЕ НЕ ВРЂАЈУ
ТЕЛЕФОН УРЕДНИШТВА
БРОЈ 64
ПРЕПЛАТА:
МЕСЕЧНО ЛК. 9—
ПОЈЕДИНИ БРОЈ ЛК. 1—

ЛИСТ ЗА НАЦИОНАЛНУ ПОЛИТИКУ, КЊИЖЕВНОСТ И ПРИВРЕДУ

Образовање Црногорског националног одбора

Војни Уред Гувернерства јавља:

Његова Екселенција Гувернер, прихватајући предлоге генерала Блажа Ђукановића, одобрио је образовање сљедећег Црногорског националног одбора, органа овлашћеног за сарадњу са италијанским властима:

Претседник: генерал **Блажо Ђукановић**, бивши бан Зетске бановине;

Почасни претседник: див. генерал **Лука Гојњић**;

Потпретседници: **Д-р Саво Радовић**, адвокат и бив. народни посланик и **Дервиш Шећерковић**, муфтија, судија врх. шер. суда; Секретар: **Никола Вукчевић**, бив. инспектор Мин. финансија.

Претставници за срезове и градове:

Андрејевица: **Љубо Вуксановић**, адвокат;

Бар: **Михаило Пламенац**, касап. судија;

Беране: **Вукота Дедовић**, лекар — управник болнице;

Бијело Поље: **Јово Лазаровић**, претседник општине;

Давидовград: **Саво Радовић**, адвокат — бив. нар. посланик;

Колашин: **Душан Влаховић**, бивши добар;

Никшић: генерал **Блажо Ђукановић**, бивши бан;

Нова Варош: **Слободан Пурић**, лекар;

Пљевље: **Војислав Ненадић**, поседник, бив. нар. посланик;

Град Пљевље: **Дервиш Шећерковић**, муфтија, судија врх. шер. суда;

Подгорица: **Арсо Петровић**, бив. помоћник Мин. ун. дела;

Град Подгорица: **Никола Вукчевић**, бив. инспектор Мин. фин.;

Бријоње: **Прота Михаило Јевђевић**, свештеник;

Пријепље: **Мурат Шећерагић**, шеријатски судија;

Сјеница: **Хасан Звиздић**, трговац;

Цетиње: **Нико Мартиновић**, лекар — управник болнице;

Град Цетиње: **Војвода Иво Радовић**, претседник општине;

Шавник: **Јеврем Шаулић**, претседник општине.

Његова Екселенција Гувернер Црне Горе **Лирин-Бирлић** пратио је, са сачућем и високим размислима, сву несрећу коју нам приремише наши изроди и пропаљи синови, удружени са разним белосвјетским скицима и лудежима. Својом фином интелекцијом знао је дубоко уни да у наше домаће размисли и не даје уочици ошкучај срца, венчају душе и погодности правне народне пошребе. Тиме је пресекао нишриге, клевете и разна неваљалства, којима су се служили многи појединци на шмету честитих грађана.

Благовољем Његове Екселенције Гувернера успостављен је Национални одбор, који ће отада на будуће бити за Црну Гору и Сањак једини овлашћен и позван, по својој дужности, да сарађује са италијанским властима.

У добри час! ...

Генерали **гг. Блажо Ђукановић** и **Лука Гојњић**, као и сви чланови Одбора, по својој честитости и исправности, сами по себи до-

вољна су гаранција да ће за наше племе насупроти болни дани да ће сваки исправни и честити грађанин моћи предахнути као нам приремише наши изроди и пропаљи синови, удружени са разним белосвјетским скицима и лудежима. Својом фином интелекцијом знао је дубоко уни да у наше домаће размисли и не даје уочици ошкучај срца, венчају душе и погодности правне народне пошребе. Тиме је пресекао нишриге, клевете и разна неваљалства, којима су се служили многи појединци на шмету честитих грађана.

Иако добро знамо да је дужност Одбора колико шешка толико деликатна и скопчана са много личног самоодрицања, вјерујемо да ће он заузети став чисто народни: „Ни по бабу ни по спречивма“, и да ће народ осјетити све благодати правичности и старогоси, јер строгости је пошребна у данашње доба исто толико колико и правда. Вјерујемо да ће Национални одбор знати и моћи пошавити

сваког на своје мјесто, онемогућити нишриге и бушкарена по народу, немилосрдно дошупи народне злочворе, који су делимично нашла и своје зашаванике!

Пуно повјерење народа може се савести само правдом и строгању, за сваког једнако. Иначе, узалудан би био сваки рад. Вјерујемо да ће елишни наши прештавници знати и моћи да држе у једној руци правду а у другој мач, који мора савести све држе народних злочвора и сваку ракрану на народном шавјелу. Тако исто немилосно уклонити и уни-

штити сваког оног ко би се усудио да рјечују или делом супротставе раду Националног одбора и интелекцијима Његове Екселенције Гувернера.

Да ће се наше жеље испуњити, дају нам довољну гаранцију два наша елишна и честити генерала, који су се под старе дане несесично ставили у службу свог старода, а шако исто и целокупан Национални одбор, састављен од првих наших домова са прошлосићу и традицијима.

У што име нека вам је сретан рад за добро свог народа!

Нови катастрофални потхват британске стратегике вјештине

После неуспјешног успостављања мира на Балканској обали, након катастрофалног прохода енглеског покушаја искривања у граду Диепу, увео је живот свој нормални ток. Већ у 6 сати наредне ноћи су били радне поново отворене и стациоништво се вратило свом раду. Држање француског становиштва тако дана саруило је тако да повјерење у обрнављену снагу њемачких трупа.

Током ноћи приближило се су моћне формације француској обали. У зору је прва узбуна означила присуство поморских јединица у пратњи великих ваздухопловних формација. Од тог тренутка пренимо се мир дуж обале, и ступило у дјелство њемачке противијере. Док је непријатељска бродска артиљерија гађала Диеп, стотине бродска ступило је у додир са обалом и непријатељски војници, искривају се из њих, почели су продрати напријед дуж плаже. Са запада и истока Диепа надирали су одреди према граду. Са непријатељима су напредовала и њихова борна кола, која су довели са собом, али ускоро су, под прецизном паљбом њемачке одбране, многа од њих разорена. Након тога се одмах положио искривања трупа погоруше. Још није било прошло ни шест сати од када су се први континенти искривали, а већ су енглеске поморске снаге маневрисале у намјери да отступе. Безборни ловачки и лаки борбени авиони нападали су непријатељске бродове за искривање и противничке бродове, извађавши пожаре и потапања. Лаки бо-бени авиони, заједно са моћним Д. 8 217 и У. 88 нијесу давали ни једног часа одмора непријатељу. И поред тога што је противнички употребљено знатне снаге, њемачка авиација је скоро одмах наметнула своју превласт и присилила Енгледа на повлачење, док су десетине авиона оборене. Искриване трупе, лишене борних кола, и без помоћи авиона и ратних бродова, остале су без сваког снабдијевања и присиљене да се боре против њемачке одбране, која их је тотално уништила. Плажа се покрива лешевима. Није више било никакве могућности спасавања за искриване

Енгледе, Американце, Канађане и Деголисте.

Усљед разорена бродска са којима је извршено искривање и потапана транспортних бродова, била је пресећена свака могућност бјегства. Противници су били савладани и одбачени у море. У 13 часова била је борба ријешена. Они који су се још борили, били су уништени сљедећих часова. Лаки борбени авиони потопили су један моторни јер. Друге формације су прогониле противничке бродове и оштетиле многе друге јединице. Десет сати након почетка непријатељства примио је пуковник, командант одбране овог обалског сектора, посљедњу војну вјест: „Ситуација је успостављена“. — „Ни једног оружаног непријатељског војника није више постојало на прелазу Француске обале“. Тако је завршио њемачки извјештај о пропалом потухвату Черчиллове војске.

Енглески листови јављају да је у несрећном дјенском потухвату учествовало 10.000 лица, трећином Канађана, док су остатак сачињавали Енглези, Американци и мали контингент Деголиста. Занимљиво је напоменути да је радио Москва већ у првим јутарњим часовима јавно о том потухвату и упутило француском становиштво неку врсту апела, којим га је позивао на побуну најатренијим ријечима, тврдећи да ова операција означавач почетак стварања новог фронта. У Москви се не негира, а исто тако ни у лондонској штампи да је овај потухват ступао у уској вези са Черчилловим путовањем у Москву, али лондонска штампа ипак ћути о чињеници да је покушај искривања извршен у пуној брзини, јер је совјетски притисак био толико јак, да га се могло сматрати неком врстом ултиматума.

Енглеска наивна признања

Британски Адмиралитет јавља да је током ваздухопловних операција против крстарица „Канро“ коју је примјенила противничка одбрана.

ПОРУКА ЗАЛУТАЛИМ ЦРНОГОРЦИМА

„Ко на брдо ак' и мало стоји,
Више види ко овај под брдом“.

На о нову ове мудре изреке узимамо слободу да вам речем да ја више видим, са тимора овог малог црногорског брдашца, на којему стојим, не мало, ни од јуче, већ двадест и пет година, нити ји је црногорски селаци. Па, на основу искуства и свега онога што видим са тимора ове крваве црногорске стјене, ја вам говорим искрено и отворено да сте залутали, исто онако као што су залутали и они црногорски селаци, које странпутицом поведоше комунисти, усљед чега вам и упућујем ову поруку. Она је упућена вама црногорски селаци, вама који сте кренули у неизвјестност, у авантуре. Јер они који вас воде тимпутом показују вам прстом једну пустињску фатаморгану, једну обичну маглу на Гарчу. А та фатамор гана, та магла на Гарчу то је пропаганда да ће Енглеска добити рат. Такве приче сличне онима из Хиљади и једне ноћи, причали су селацима и комунисти, а су у те фантастичне приче они повјеровали, на велику њихову несрећу. Сад пак видите, као што и сви видимо да су руске армије далеке од граница Црне горе и да се све сваког дана све више удаљавају. До, сад су у то уверени, али, на жалост прекрасно. Тако нест. уверићете се и ви у томе да енглеске армије неће ништа ступити њиховим ногама на црногорско земљиште. Али се бојим да до тога замишља не доћете прекрасно, као што су прекрасно дошли до савана односно неуспјеха руског оружја они који су сигурно вјеровали у побједу руских армија.

Разумијем агенте Лондона, који вас воде том странпутицом, јер су они утопљеници, па се хватају за пјену, као што каже народна изрека. Разумијем њих и усљед тога што су ми се препричили вама, пуни негда свакојаке фантомике, па се довијају на разне начине, да би им се обети напунили, без обзира на то какве ће бити посљедице за народ тога њиховога рада. Да, разумијем ја њих врло добро, јер се ми одавно врло добро познајемо, али не разумијем вас црногорске селаци. Не разумијем што вам хоће то да се качите за мртвачка кола, па се у чуду питам, ће је ваш здрави разум? И зар вам није испуство удлило памет у главу? Зар нијесте видјели како пробоше несрећни црногорски селаци, под вођством агента Москве? И зар сте ви и кренули да ринете ногу у крваву утробу своје рођене мајке Црне Горе, под сугестијом авантуриста и туђинских агената, као што урадише суманути комунисти. Нећете ни да бог, ако нијесте потпуно изгубили свој здрави разум. А ко год посљедице и најмање здравог разума, ко има очи да види и уши да чује, тај мора увидјети да ће Енглеска рат изгубити и то на руском фронту. Ето зато вам упућујем ову поруку, позвајући вас да, на вријеме, напустите странпутицу и да окренете правим путем, то јест, да дођете до здравог разума. А да бисте дошли до здравог разума ви морате одбачити све неразумне сугестије, све стране пропаганде и све остало, на натакнути црногорско капу, ону капу ваших славних предака, и нагојити, вашу душу на бесмртном источнику црногорског тенја. Једном рјечици настанути Црногорци и ништа друго. Постајте Црногорци, јер ви друго првенствено и не можете бити, пошто је Црна Гора вама мајка од искона. И она једина пригрибље, искрено и са божанственом материнском љубављу, на њене окрвављене груди, које окрвавише туђи агенти и непријатељи њене слободе, све своје вјерне синове.

Па кад је овако ја вас питам да ли је логично, да ли је паметно, лутати по мрак и упуштати се у авантуре, идући за онима који вас воде за мртвачким колима? Наравно да то није ни логично, ни паметно, него је ло-

гичније и паметније видијети стварност и према њој удесити своје државе. А реална стварност јесте ова: Наша судбина везана је за судбину италијанског народа и једино помоћу Рима ми можемо доћи до мира, до реда и до благодата. Ко доукчије мисли тај се луто вара. Уосталом скоро будућност докадаће да ли је истина ово што говорим, а ја вам кажем унапријед, да је истина. Сад аваси од вас хоћете ли продужити у неизвјестност странпутицом или ћете иазићи на прави пут. Што се мене лично тиче све ми је једно урадили ви овако или онако, јер ја лично нити губим, нити добијам. Али велика несрећа, која снаје црногорски народ, и коју проузроковаше туђи агенти и безумни Црногорци, јако ме боли, па се бојим да не на ступе и друге сличне несреће.

Као Црногорцу дужност ми налаже да скренем пажњу на реалне чињенице, да вам речем истину како бисте сами себе и народ црногорски спасли од нових евентуалних несрећа, јер несреће, било је много и преишло!

Д-р ИВАН ЈОВИЋЕВИЋ

КРАЉИЦИ ЈЕЛЕНИ

На тешке, крваве, Црногорске ране, Станића си мелем, Велика Краљиче, Учинила многим да данак оване, Утешила многе, тужне, сиротице.

И још нешто више, Ти си урадила: Пружила си наду читавом народу, Заудужују свету са тим учинила И одужала се свом несрећном роду.

Сада народ није без надежде своје, Сада народ није без није никога, Надежда је: срце пламенито Твоје, И моћ силна Твоја, рочна високога.

Па, кад дође до бити и не бити, Раднајаше страшно судбине Народа, Ми смо вам вез тобош и кледа брзи С нама вам вез тобош свог татинског рода.

Хиљади велики те молимо Краљиче, Кад умреш мртва у ошћ Твојем, Сада ми је срећно озарено лице У тешком овоме животу нашему.

Ми ћемо Ти вјечно благодарни бити, И ја Твоју срећу читавог живота — Ми ћемо свесрдно Свевишењег молићи Испред Владициног светог Нивота.

Д-р ИВАН ЈОВИЋЕВИЋ

Мали узроци — велике посљедице

— Кад вам кажем! Ја кад вам кажем... Само, молим вас, у повјерењу... — Али, забога.

Тако се јутрос разговарашу два пријатеља у кафани.

А друга двојица сједјела су до њиховог стола и наћулили уши, као да, у најмању руку, ослушкују непријатељске авионе...

Еле, помине се некакав „други фронт“, па бомбардери, подморнице, ово, оно, а све, онако — кроз зубе и „у повјерењу“.

Устали она двојица „ослушкивача“, па, ни пет ни шест, него првог позаника ухватише онако пријатељски, испод руке, те све и још много што шта друго испричају.

— Ама, кад вам кажем, ја сам својим рођеним ушима слушао...

— А на чијем радију? — пита изненађени позаник.

— Ех, сад нејој да будете толико занатливици. То је друштвена тајна — брани се „ослушкивач“.

Тако једном тако другом, трећом, а овои опет другима, и све се шири као варава.

Почев од кафанских стратега, па преко „ослушкивача“, лаж се преле, шири, упреда, расте и, ко зна, једног дана изникне као — сасвим „аутентична“ вјест.

А народ глав за истину и врло лаковеран и не слуги такве посљедице доноси такви расадници лажних вјести, из прве руке. Са

Алпци дивизије »Алли Граје«

савладали највиши врх Црне Горе

Након што је дивизија „Алли Граје“ стигла у Шавник и очистила тај град од комуниста, развила је свој оперативни план у сриједи ослободјена цијеле области од преосталих партизанских снага које су још држале Војник и висје које се од Комарнице пену до Дурмитора и пружају се према западу до Пиве. Акција је била извршена брзо, како би се становништво спасило од терора који су партизани вршили у бресту. Ускоро је био очишћен цијели крај, те су се становници могли вратити свој мирољубивом раду под заштитом одреда дивизије, која је међутим, слала своје извиђачке патроле све до самога Дурмитора, чије су густе шуме пружале одличну могућност партизанима да се ту концентришу и сакрију своје мале ометачке формације, тако зване тројке. Информације добљене у прво вријеме јављале су да су се тамо сакрили најопаснији комунистички елементи, они очажни, којима је након свих њихових окрутних злочина престајао само да се боре до краја или да пођу на стријељање и обичају предаје или заробљена. Дурмиторског планина да буде погодно мјесто за скривање тих разбојника, или пак да остане пука ка која никада није ни дошла, нишли након што би их војници Дурмитора пронашли.

Такав је био перспектива, а можда је био и бољи наћи на погодно мјесто за нове своје аличине, навеле су да пређу границу, и тако је Дурмитор остао пуст. Али је ипак остао занимљив, макар и са другог стаиштва. Не морао да остане за партизанске војачке формације за контролisanje италијанских покрета, а скароризи су да је он био једини тачка за снажевање за евентуалну реорганизацију побуњеничког покрета од стране страних агената. А и сам Дурмитор могао би да се у одређеном часу превори у офанзивни елемент против сваког онг ко се усуди да омет мир, успостављен у Црној Гори цијеном многих живота и тешких жртава.

Поглед на Дурмитор

Дурмитор је вјековима био за Црногорце њихова природна тврђава и извор њихове независности, дакле скоро сватина.

Партизани су често држали да Италијанска никада неће успјети да ту прегну, као ни икојем другом странцу пређу њих. Са туристичког становишта било је само неколико туриста којима је цијело да се попу на највиши врх Боботов Кук, на висини од 2.522 метра. У толико је тај потхват занимањиви: сваки батаљон је желио да стекне за себачај првог успона. Та чашт је допала батаљону „Вал Леорна“, у којему има много одличних аличина, тако да се могла полагаати највећа вјера у добар исход потхвата. На дан 24 јула кренуо је батаљон, појачан 37 батеријом групе „Вал Изонцо“. Аличници су напредовали истражујући сваки закон и сваку пенију, кретајући се сасвим комодно тамо, гдје су се до сада усуђивале проћи само патроле од свега неколико људи. Од партизана ни трага: ако их је игаде и било сакривених, видели овакву храброст нијесте се усудивали да обрете на себе пажњу. Водови су сједели један за другим на кратком отстојању: артиљеријски носећи на раменима једно оружје, пенали су се полако и тешко.

Комплет батаљон избио је на највиши врх Боботовог Кука. Оданде се проучио и одабрао даљи пут. А када је он био далеко, онда је команда батаљона, комплетна 259. чета са једним водом 260. и 261. чете и са цијелим наоружањем и опремом стигла на врх у пратњи 30. батерије групе „Вал Изонцо“. Ово мучно пенане доказало је још једном отпорност аличина. Командант чете је био официрски и неким аличинама прегнутијем дуж да та пенане, помажу војницима у пенане. Исто тако, санитарски поручник, тај опроба аличина; одицавање и воља се стигне до врха, створило су по чавали снаге сини.

Након 5 сати пенане избили су на врх, а заједно са њима и са мучно дошлице оружје. 9 сати оако је командант батаљона понаст заставио.

Сада вјетар који се спушта са оштрина планина хридна и од црногорских боровна у широке зелене равнице носећи одицавање клинче лијепо и истинито о снажним људима који су се доде пенане на овај чаробни врх, да потврде оакоде эле духове, и да заувјек истрају на Црне Горе подмукле непријатељне слободе и њене вјере.

Ишла се Дурмитор

Ова огромна природна тврђава прегнувала је, у вјековним борбама између разних народа и племена који су прегнузи до краја Балканског полуострва, хридину о коју су се увијек разијале нападачке војске, неспособне да је савладају, тако да је остала увјек неосвојена и неосвојива. Тако су Турци могли да стигну све до пред Беч, али ни, током њиховог тврдог владана, није никада успјело да ставе ногу на тај предидо. У скароризи вријеме, током првог и Другог свјетског рата и аустроугарске окупације у Србији и Црној Гори, снаге забурбурног царства никада нијесте могле да потпуно држе под контролом тај крај.

ЖИВОТ ВОЈВОДЕ МАРКА МИЉАНОВА

На дан Светог Марча, 25. априла 1833 године, роди се мушко чедо у кући Миљана Јанковића, селачка из Горњег Медуна, недалеко од старог Медушког Града. Отац овога дјетета, Миљан из братства које, поред свог ширег племена Поповић Дрекаловић, имаошаме и уже Касомовић, био је по ондашњем, скоро једном мјерилу мушких врлина, по јунаштву, човек обичан, врлине и питоме нарави. Мати

Борка, родом из села Подграда (Ораово), унука врло познатог јунака Буле Јовановца, била је другичје природе: мушкобана, одлучна и права јунак жена.

Али, ако се родитељи, према својим особинама, нијесу издвајали од осталих мјештана, на њихово дјете, још од самог његовог рођења, поче се гледати као на онога коме је судбина унапријед одредила неко нарочито пријатељство међу људима. Њихово пророкчење бјеше необично: са једном повећом „бијелом биљером“ на челу, што се одмах доведе у везу са чудним прорицањима и сновијама о којима се раније у мјесту говорило: са предрицањима Миће Мартинића, брата дјетињег прадеда, по коме ће се, у оном крају родити „чек (човек) за кога ће свијет анат“; са поетском визијом Рачна Поповића, који бјеше уснио, како је никла јела „код Кофе, воде испод Медуна, и узраста врхом до преко града Медуна, а гране јој се спустиле преко Зете и Арбанџије“, и са свијестима саме Борке, Миљанове жене, којој су, испред порођаја, у сну визије дошле и сјетале и пред њом се распрскавале. Вјеру у сва ова прорицања појачало је и остварење сна дјетиње бабе, која бјеше успијала да ће њена снаха родити мушко дјете баш на сам Марков дан и да ће га крстити посп Спасоје Јоков, Дрекаловић, како је и било.

Дјете, које на крштењу доби име Марко, бјеше, иначе, необично напредно, а његове нарочите особине истицале су се сваки даном све више. Љепши и физички здравији од све дјете у селу, мали Марко је задивљивао мјештанима и својим духовним особинама: бистрином и прједном интелекцијом. У свакој игри он је био први. Најзаданији у ризици и бацању камена, најсрчанiji у скакању, а најбољи у трчању и игри војника, он је стицао све више принања и код вршњака и код старијих од себе.

Још од осме године, Марко је био чобанче. Дану је чувао воље, а увече радио слушао гусларе. И у њему се брзо пробади јуначки дух. Једва је чекао да добије пушку и од својих родитеља тражио је чееше да му је купи, на шта му је, како се прича, мати одговорила: „Ето ти Турака, па је отми!“ А млади Марко то и учини првом приликом.

1847. године удари један одред Турака на Куле. У овим борбама он је сам био и има сам тада четрнаест година, прича Марко, описујући тај догађај.

У томе сукобу, гдје су Турци били равањени, Марко ванста уграби, не једну, него двије пушке, од којих је, док је, за време четовања, обично носио по једну и њом тукао Турке. Но, ако му је ово учешће у борби доносило пушку и ново пријатељство, и истинаме међу кучким чобанчацима, други један случај, одмах послје боја са Турцима, сасвим га одвоји од чобанског живота и убрва његове кораке ка путевима славе.

Једнога дана упаде курјак у његове воње и поче их клати. Марко опали на њега и рани га, при чему се о трвањени курјак устреми баш на Марка и настане наметући њим сјајно рањене. Окретни, иако најездани од звијери, Марко најзад обори курјака и залава га. Послје неког времена, понесе он курјаку кожу у Подгорицу да је тамо продје; али га на ливадама сретне неки Турчин и упита: ко му је убио вука? Ја, одговори Марко.

Борба са псовком

Поред других рђавих порока који су за последње вријеме увукли у живот нашег народа, највише је раширена псовка. Нема порока осим псовке од кога се наш народ може више заштити, пред народима који у своме речнику немају псовке. Ту се не штеше ни највише људске светиње као: Бог, Богородица и светитељи. На велику нашу срамоту ова врста псовке је много раширена и код интелектуалаца. Ви често можете чути псовку на уста људи лијепи одневаих, образованих, људи са лијепајим манирима и који заузимају високи положај у друштву и држави. Али њихове псовке су помекат тако одвратне, тако дивне и неспоредно горке да изазивају код слушаоца некаква негоднавања и одвратност до дубине душе. Скуп тих страшнијих рђавих, укључују се на највишајем степену и Црпљивањим, гнусним ријечима. За овакве ријечи други народи се не може примити. У самој ствари ријечи псовке су врљавиште, дјеча одвратних порока, испољавање животинских побуда и склоности човека. Једном ријечју човек прсав износи на видјело свој унутрашњи живот. Псовком се ријечева оно што је најсвјетлије за човека. Њен правањ, смрдљивих вадаха додирује се најдјелатнијих предмета, она је валпољене крајњег срама и испољавање потпуног неморада. Рђаве ријечи рађају се од рђавих мисли, а последње воде к рђавим дјелима.

Наше ријечи су неоцијенјене дар Творца, каквога нема ни једно живо биће. Па ар ми немамо добрих ријечи достојних тог дара? Ријеч је најбоље средство за изражавање мисли и осјећања. Што можемо мислити о онима који се псују и који вријеђају својим пољавим ријечима слух код слушаоца? Имамо право мислити да се такви ни бога не боје, ни људи не стиде и да је њихово срце нечишто. Нечишто срце у човека препуњено је неморалним, нечиштим мислима и жељама те тако у њега срмотне ријечи и теку саме по себи шта више често бже његовог значаја. Тако је и Христос рекао: оно што излази из уста — из срца излази и то погани човека. Апостол Павле набрајајући грехове, које морају оставити ненабојници са примањем хришћанства, убраја и псовку у ред теших грехова. Јован Златоусти говори: „Хоћеш ли да знаш како је велико злогоривити рђаве и срамотне ријечи? Гледај само како црвене од твог срама они који те слушају. У самој ствари шта може бити грђе и прервеније од човека, који срамотне ријечи говори. И рваране жене имају више стиди него ви... Боље је изабацивати на уста буђе некое сраме ријечи. Ништа тако не чини људе бесовним као кад они говоре и слушају славне ријечи. Ништа тако не квари чедност, као пламен који се рагори од рђавих ријечи. Бог је сјемистио у твоја уста лијепи

— Не лажи! рече Турчин.
— Не лажем ја, но лажу такви ка што си ти!

На овај одговор Турчин хтједе да ошамари Марка, али овај отскоки у страну, извади испод струке сакривену малу пушку, скреше је Турчину у груди, па онда побјеже уз Дољане.

Од тога времена Марко напушта пастурски живот и одaje се четовању. Некад сам, а некад у друштву, наплава је Турке и убијао. Неустрашив, а бра као вихор, он одједном постаде страх и трепет за обљижне Турке. Његова пушка никд не би промашила, до, напротив, непријатељски куршуми према њему нијесу имали среће. „Њега зато неће!“ у то се тврдо вјеровало. Отуда о њему почеше, још тада, да се старају читаве легенде и прјезају пјесме, не само међу Црногорцима, него и међу Арбанасима. Чак су и Арбанашке плашиле своју неминуру добу његовим именом: „Пазиште! доби ће Мар-Миљан... а он убија свакога ко није добар!“ Б. С. П.

ИНДИЈСКА РЕВОЛУЦИЈА

Петстотина чланова индијске Лиге за независност расаало је својим сународницима, кастајућим и источним крајинама и другим ајосједим итима зонама, телеграме храбрења и потстрека да узму учешћа у овом светом, покрету за независност, истичући захтев ослобођења што је формулисао Ганди и потребу да се енглеске наоружане снаге бже одлагања уопште повуку.

Лондон тврди да је у Индији испо стављен мир. Вијести које дјавио на тих крајева добијамо наговјештавају нове побуне и немуре у свим већим градовима. У Нагпуру извршило су устанци Јуриш на једну енглеску полицијску аграду, те су је запалили. Између 12 и 15 августа отворила је војска 47 пука палубу против свјетле при чему је било 32 мртва и 10 рањених. У Мадрасу забарикадирао се у једној улици 10.000 националиста, против којих су Енглеви отворили палубу; било је много мртвих и рањених. У Бангалору је мјесна полиција завила у једном судуру преко 30 особа, од којих је више померло од задовбених рана. Редовите британске трупе имале су такође своје тешке губитке, који се — разумје се — држе у великој тајности. Еглеске власти су у централним провинцијама рварширише од дужности општинске и покрајинске савете ради непријатељског аржана. Полиција је у последњем часу извршила улазак у провинцијална цијела материјала и омогућила излажење. У Новим Делхијама је одређен полицијски час.

Лист Ивнинг Стандард пише да кра које тече индијским улицама изазива нарочиту забринутост не само у Новим Делхијама него и у Лондону. Не реди не претстављају ограничени рат између еглеске владе и конгресистичке партије, него утичу на општи ток рата у свијету.

Англосаска пропаганда и њена лажа обавјештавања не могу да убијеле да је положај у Индији стабилан. Војна лина су добила забрану да се крећу изван наоружаних трупа. Сједишта су цивилних и војних власти појачана оружаним одредима. Индијски националистички листови стално се конфискују. Влада велика забринутост за судбину Гандија, Нехруа и других заробљених индијских личности, а нарочито послје тајанственог нестанка Гандијевог секретара, који је у затвору умро. Ганди, превелики репалсатор са британске стране, изврзовање једне револуционарне организације способне да функционира и у остоуци вођа. Становиштво све више захтијева ослобођење Гандија и његових другова. На једном збору одржаном у Јоханезбургу ватражили су и Индији, настанима у Јужној Африци, да Еглеска ослободи главне вође индијског покрета.

Еглеска полиција је извршила претметачину у калкуцкој канцеларији конгресистичког комитета.

Један турски лист остро критикује енглеску политику у Индији. Лист истиче да Еглеска неће бити у стању ни да ковалу угуши чедну вољу за независност једног народа од 400 милиона душа.

Транспортна криза у Индијском Океану

Многобројни једрењаци средње и мале тонаже стоје већ много мјесеци у ирачким ријечним лукама на домену току Тигра и Еуфрата куда су се склонили послје успешне кампање јапанске морнарице у Индијском Океану. Еглеске власти наредиле су сада коммандантима да изађу на море да би сарађивали на ублажавању тешке транспортне кризе, обављајући намене и спортне кризе, обављајући једрењака наоружану пратњу. Конвоји једрењака у тревани би да на Басору стигну у перзиски залив Абрику и Индију. До сада је поред обећања и гјевања, ниједан брод није хтјо да узме на себе ривако да плви за рачун Еглеске.

ЧИТАЈТЕ И ШИРИТЕ

„ГЛАС ЦРНОГОРЦА“

као свој национални лист

Г. СТ. ПАНШЕВ, професор

ЖИВОТ ИСУСА ХРИСТА

ЖИВ
Ријеч је о Исусу, јавном раднику, живом човјеку, високо обдареном и морално узвишеном личности, која себи поставља за циљ да морално преобрази и преиспита свој народ. Два су главна ослонаца на којима Он извршава своје дело, као што неговатељи горе, Јован и месијанска идеја, која је жива и активна у срцима и надахнуће. Све остало што дају Еванђеља — није ништа друго до мит. То су наслаге, које је људска стваралачка фантазија створила за читав период од 100 и више година око једног историског зрна. Историја се претвара у легенду. Чудесно се гомила и полимера центар тежишта, сасвим изостаје историско. Мит о Исусу, наравно, у сродству је са свим другим те врсте. Позадје неког времена, Штраус је, под утицајем озбиљне критике од стране немачких историчара, одлучно уступно наваз. Исус Христос није ништа друго до мит, који је измишљен генијалног религиозног реформатора, немалог човјека у историји, а Његово дело подвизачи као људско и изузетно. Вјерне хеглијанцима, Штраус подвизачи, да је Исус Христос први, који је најистиније и најоредније схватио јединство између „божанског“ и човјечанског, који се узигао до највише тачке у моралном смислу и који је заиста у својој личности остварио то јединство. Отуда долази она очарavajuћа снага Његове личности.

При таквом погледу на Исуса Христа није тешко подврћи негативну оцијену не само чудесни елемент који обавија Христа, него и све оно што је примљено као Његово учење. Тешко је поставити границу између старог реченога и касније додатог зато што није показано првобитно изворно. Ако ухватио да у основи Христовога живота лежи месијанска идеја, с једне стране, и жеља да морално препороди свој народ, с друге стране, ми би требали да изложимо основна начела тога моралног учења и тога животног „образа“, који је Он дао. Међутим, јер је поасо тешко извршити, јер је митолошки „омотањ“ веома сложен и сваки покушај да се одвије осуђен је на неуспјех. Све је у Еванђељима чврсто везано и одбављено једнога, раволинују, или маловажавања и ништа друго. Тако неговатељи воде нас директно познатом тврђави апостола по коме је Христ Христос безумље за Јељене и саблазан за Јељене. То је једно и намеће нам се као факт. И остаје необишан баш овај факт: она сила, она непосредност вјере у Исуса Христа као Сина Божијег и Спаситеља, која обузима његове прве ученике, пролази кроз вјекове, стварајући изузетну појаву у историји, познату под именом хришћанство, упркос Штраусу, упркос његовим слабостима.

Али људска критичка мисао није се задржала на половини пута у одрицању, као што се задржа Штраус и неки други критичари. Пониче теорија да хој Исус Христос није никада живио, већ да је Он уствари једна митолошка личност, да је цијела еванђељска историја мит. Отвањана је тога цијела Исток. У њему се укрупљују црте и наслагае чији би коријен могао да буде нађен у опширној људској митологији. Оно што је потле учинила радничка историчка критика није ништа друго до покушај да се допреца, који се први потрудио да „стапу-о“ заснује теорију мита о Христу. Изложимо основне Древоствене теорије. Показавмо само, да један мит, као неко био дубок и неиспречио, у себи садржи такве црте и особине, које нијесу у стању да створе једну такву изузетну историску појаву, као што је хришћанство. Без жива веза са историјском стварношћу, без основа за једноставно личностнога живота и дела, која „опетелно“ убијају, утичу и чија је духовно-мо-

рална сила у стању да гане човјека и да га препороди, немогуће је замислити да се може замислити покрет. Митолошко стваралаштво у најповољније услове може да има веома ограничен утицај на формирање овог или оног покрета. Мит о Прометеју је веома жив, пун садржине, носи у себи једну живу и дубоку идеју, која се намеће осјећању и свијести. Он је био научно и књижевно обрађен, али не створи никакав покрет. Мир о Орфеју је срећнији у том погледу, али и он је сам по себи ограничен, као што је ограничен покрет који је учинио, да ни у ком случају не може поспједочити могућност као да се мит о Христу преобратио у живот и историју.

Љубав према отаџбини

Један ин-Шкији који је својствен човјеку, а који није мање лијеб и мање моралан од његових ин-Шкија шил је: љубав према отаџбини! Да отаџбина не подржава нека востанова чуждеса код, људи би се преселили у међерне प्रदेशе на земљи и шиле оставили остали дио љуба бустим. Може се само замислити какве би отроме недове проишле из оваког једног трупасана људског рода на једној шаши зе земље.

Да би се избјегле такве несреће, провијене је, тако рећи, привезало неко сваког човјека, за његово родно шило, помоћу неког моћног маишета: тако глеачерски प्रदेशи Исланда као то и предјели загорене Африке ишај нијесу без људи.

Инересантно је најоменути да, уколико је шло једне земље невољно није, уљудске је великој броју није, шило се своји на исто, уколико човјек постоји вјече шило у шилој земљи, у шилој она шило шило за њега. Швар је шо чудна и велика, да се човјек појму несреће везује за један крај или шило. Не да човјек који је избуло само крошњаву, ушвар је човјек који највише жељи очиски кров.

Дивљаку је више шило до своје колџе него вршну до палаше, док горџах навали више среће у планини него човјек из равине у вјештој ливади. Ушвар је једно шилокојко шварџа да би би жељено измијениши своју судбину за судбину неког великог владара свијета. Далеко од овог другог љелмена он судва чужд негову усмену, судва се растишује за његова шилоа, кише, бујиче и муљине облаке. Он живи само да би јео жељена хљеба, шио козјег мљачека и, за шилоом у планини, вјевао дивне баладе, које вјевају и његови ишери. Он пробава ако се не врати свом родном крају. То је планинска биљка, вшребно је да њен коријен буде у штијени. Она не може да највредује ако је не шуку кише и вјешери: од земље, шкровишиши и шилог сунца равних प्रदेशа она нешарје.

Преводилац

Слијона подређеност Амана и Палестине

Вјести из Амана јављују да су многобројни позиви становништву да се рекрутује нашли на хладни пријем. Трансјордански Арани показују све вјехе негодовања због сервилног става њиховог суверена према Енглезима. Емир је пошао на пут по земљи како би покушао убједити омладину у потребу рекрутовања.

Такође и у Палестине стиже вјест да је рекрутовање постигло сличне резултате. Само ограничени број Јевреја јавио се британским властима ради рекрутације. Многобројни Јевреји млађи гатражили су љекарски предлет у нади да ће бити проглашени неспособнима.

ИВ ПРАВНЕ ТЕОРИЈЕ И ПРАКСЕ УГОВОР О РЕЗЕРВИСАЊУ СВОЈИНЕ

Још из римског права познат је споредни уговор о резервисању својине (rustum reservati dominii). Из римског права он је ушао у модерна права, која су га модификовала и саобривала потребама савременога друштвенога живота.

Уговор о резервисању својине спада у ред такзованих акцесорних уговора, тј. таквих уговора који сами за себе не могу да постоје, нити да се закључују, него своје постојање захваљујују неком другом уговору, уз који иду ради допуне. Као што му и сами наводе показује, овај уговор прати главне уговоре помоћу којих се стиче својина. Он као такав нарочито иде уз уговор о куповини и продаји, као негов допуну или корекцију, најчешће одређена сагласношћу воља уговорних странака, а врло ријетко у данашње вријеме стипулационом законом.

Приликом уговарања о купопродаји извјесне ствари продавац може, ако хоће, да путем уговора о резервисању својине за себе резервише право својине над ствари коју продаје све док купац не положи цијелукупну цијену, тј. док не исплати и посљедњу рату, посљедњи оброк. Продавац може ствар и предати купцу, свеједно — купац неће том предатом ствари право својине, већ ће бити само држалац ствари све док не буде исплатио продавању цијену.

Уговор о резервисању својине у нашем праву нијесу често. Они се не понављају, али они се не спречавају. Али случајена, у првом реду у трговачком праву, да се, приликом пролазе на отпуну закупније овакав споредни, а резервни уговор. Напр. трговачки агенс уочи би једним лицем уговор о купопродаји аудио апарата; погледом да се купи аудио одмах предла на употребу и да се цијену исплати у ратама до њеног датума; али ако је дотада не исплати, продавац има право да му одузме радио-апарат, пошто својина није прешла на купца све док му није исплатио посљедњи оброк цијене.

УКРД РЕЗЕРВИСАЊУ СВОЈИНЕ

Тако приказан, уговор о резервисању својине у пракси се најчешће савладава у случају раскида уговора због неизвршења и стеглидацијача начина за стицање својине.

Што се тиче првог гледишта, ни смо у једном свом ранијем чланку истакли значаје питања раскида уговора због неизвршења, па смо подвукли да ово питање долази у обзир у вези са такзованим двостраним уговорима. Питање раскида уговора поставља се у случају ако која од уговорних странака не изврши своју уговорну обавезу као протувриједност обавези друге уговорне странке. Како се код уговора о резервисању својине

предвиђа могућност да друга уговорна странка, купац, не изврши своју обавезу полагања цијелукупне цијене у одређено вријеме, то се, по унутрошњој логици поменог уговора, у овом случају јасно поставља питање раскида главног уговора због неизвршења. Ми знамо да римско право није дозвољавало раскид уговора због неизвршења, а тако исто знамо да rustum reservati dominii потиче из римског права, па се зато поставља питање: у каквој вези стоји уговор о резервисању својине са одредбом о забрани раскида уговора због неизвршења? Да би се помириле те двије гледиште супротности, дат је одговор: забрана раскида уговора због неизвршења је опште правило, а уговор о резервисању својине је изузетак. У модерним цивилимним правима, која се у својим основама базирају на римском праву, као што смо видјели, не постоји строга забрана раскида уговора због неизвршења, већ се, у много случајева, тј. раскид и дозвољава, те је било природно да уговор о резервисању својине буде много више у употреби. И поред тога што се у погледу раскида уговора због неизвршења у модерном праву попута са кудикамо више увиђајуности него у римском праву, постоји тенденција да се уговор о резервисању својине што мање употребљава. До свога новелирана на 1864 године, напр. српски грађански законик је био нарочито стеглидот одредбу о резервисању својине. Али 1864 г. та је одредба набачена у мјесто не није донесен никакав пропис, тако да је ово питање остало спорно; па ипак, опште је практично мишљење да се у српском праву о резервисању својине може уговарати.

У погледу начина стицања својине, нарочито деривативног, важно је напоменути да уговор о резервисању својине противречи праву да се покрене ствари, при постојању правног успоса, стицу предајом, а непокретне уписом у јавне књиге. Rustum reservati dominii коригира то правило, али он се појављује као изузетак тога правила, исто онако као што је у римском праву био изузетак од правила о искључењу раскида уговора због неизвршења.

Када наступе услови да се изврши уговор о резервисању својине, тј. кад продавац одузме од купца продату ствар, наступају исте посљедице као и при раскиду уговора због неизвршења: све се враћа у првобитно стање. Купач враћа ствар продавацу, а овај купцу враћа примљене оброне цијене, сем ако му од тих оброна неки износ апликује за дотадању употребу ствари.

Правник

ОБЈАВА

У вези акта Црногорског националног покрета — војни одбор Цетиње бр. 719 од 16 августа 1942 године доставља следеће: Главни одбор Црногорског Националног покрета са актом својим бр. 29 од 14 августа 1942 године доставио је следеће:

„Са неколико страна сам сазнао и немам тачне податке да поједини траже од народа полагање некаквих заклетви. Како ову радњу појединци захтијевали без знања и одобрења Главног Националног одбора, чим се народ малтретира и доводи без икакве потребе до искључења, то одмах на повнати начин ставити до знања народу, да се не одавана никаквоме позиву у циљу полагања заклетва без преходног одобрења и наређења Главног Националног одбора.“

Исто тако, ставити до знања да досада положене заклетве није имати никакве важности, јер су оне проведене од негодворних лица, а без знања и одобрења Главног Националног одбора и Главног Команданта Националних трупа.“

Предње наређење Главног Националног одбора и Главног Команданта Националних трупа, доставља се ради знања и даљег поступка: Команданти и командири националних јединица, претседници општина, предње наређење на погодан начин саопштите својим јединицама, а претседници општина путем огласа ставиће до знања својим општинарима.

О извршењу предње доставити извјештај овоме одбору у најкраће вријеме по пријему овога наређења.

Цетиње, 20-VIII-1942 год.

Из канцеларије Градског Пославарства — Цетиње

Биланс рада Беранске општинске управе

од 5 августа 1941 г. до 1 априла 1942 г.

Беране је познато као једно од најлепших градских насеља новијег доба у Црној Гори. Географски положај, ријеке Лима, Буђевци Стубови, богатство у жигарству, воћарству и стојарству, дају му преимућство над осталим пасивним крајевима Црне Горе. Од многих историчара и путописаца новијег доба, као и журналиста описано је живописно и похвално. Најлепше мјесто на платоу Лиму. Мјесто са највише интелигенције, мјесто где су се највише читале новине, мјесто љепоте, раскоши природне, родни крај многих опеваних Јунака и витезова из новине наше историје. Мјесто паша и бимбаша, ага, бегова, спахија, дахиа, разних каймакама. Склопиште многих лепих аума. Уточиште људи са седам и више хиљада. Негдашњи млад Јусуфа и Шабања Шекуларца. Стогодишње боравиште најмудријег прака беранске нахије: Авра Црвена и Дулка Рамусовића и многих других.

Занста Беране, за Васојевићу нађу са Манастиром Б. Стубовима значи оно, што је за Шумадију био Орашац. Овдје је наша уточиште и пресељење највећи Васојевић пок. Војвода Милан Вуковић. Град берански саградио је Усеин-паша 1862 г. Беране су у управљали млади инстантски људи заслужни и незадужни. Сви његови управљачи до 1918 год. припадaju прошлости и наше поклоњене има на под ода највеће чест, хравалност и славу, па било да су они били прераспавале или муслиманске вјере. Посљетари (од 1918 г.) претседници Берана и управљачи, немају се чим много поносити, сем политичком фразологијом, интригама и политичким шибаром.

Многи од њих и данас се налазе негде у животу, својеволно удаљени од својих омиљених бирача, у дебели или влажној хладовини, да спасу своју главу, како би се једнога дана могли појавити код „вјерног народа“ да поново траже његово поверење и стаје своје политичке и комуналне способности у служби својим суграђанима. Истина, ова 6 народних оми и длачаним словима записана, заслужни претседници у анализа града Берана, када је народ остао без својих вођа, у најкритичнијим данима своје историје, поборци су немалко код главог бео обира, нечујно, непознато, у бесконачност и неповратно. Гајер То Берани ни сада не знају...

Када су наустили своје положаје и Беране, када су наступили најцрни дани за наш народ 13 јула 1941 год. у Црној Гори и Васојевићима, приликом нових укротитеља и „ослободитеља“ нашег народа Јеврејско црно-

горских комуниста нико од двадесетогодишњих кандидата, претседника и „заслужних“ Беранаца није се нашао да стане на челу опустошене вароши, вароши обеопаљене, без власти грађана и славнога „Одбора“. Бивша другарица-претседница све несреће вјерши Рад. М. Нед... бјеше се скловила у густе планине са својим друговима, јер јој шкоди вароши прашина и мирис тајана. Италијанских топова, митраљеза и бомби који лемили у овом крају врађају мир, поседак ред и власт. То бјеше лета Господијер 1941 дана 5 августа по н. к.

И тада се нађе један бетић. То бјеше полу Куч, полу Васојевић. По рођењу Куч, по васпитању, лукавству и образовању нахијом. Господијер Владе Вујошевић, три берански из Уладне куће Вујошевића, бјеше остао у пустом граду на челану. Отворено мушкчи, јасно одлучно, одважно гледајући и своју срци и опасност прими се најтеже дужности, да спасе стоје да се спаси, град, грађане, децу, нејаке, праведне и невинне, који треба да саву немину и одросту крај италијанских војника, кривца комуниста, који бјеху извољили грозна дјела над заштитним пријатељима, недужним и невинним италијанским војницима. Најтеже час, најтежи момент, још теже примити велику одговорност, за коју треба мушкетер, смелост и јунаштво. И најтеже се човек, али не на реда Васојевића, већ поточак Љаља Дрежалова, Новака Мишовића, Миљана Лукина и са неколико својих пријатеља и сарајника прими у најтеже околностима, када вијевају главу, када се убијају, стријелало, он прими дужност претседника беранске општине. Његово завање била главног и једног од најкроткијих. Он се и данас налази на истој дужности, али под бољим приликама. Он је један од оних који су били сарајници и пријатељи у Пролетаријату. Уждрани повођење наредника срба г. Петра Бојичића и војних власти, оне је управа, морамо признати, под најтежим околностима успјела да од рушевина, без икакве ичега, санира прилике и све самоуправне јединице и доведе и особни своја кола за направила вођу и функционисаће, а на задовољство својих грађана и претпостављених.

Она је објавила и свој седмомесечни биланс рада, из кога се види, да је највећа гажња поклоњена Буџету, где су наши приходи приказани у износу од Лира 185.262 — а расходи од Лира 185.262 — са салом од Лира 11.267 — што износи у динарима

платегиу... Ја не!...

Иди, не истај... јер на вечер, кад све плаху унутра, под сивом копреном тихе и мрачне ноћи, ја осјећам твоју присутност у сваком дрхтају услугоу дишања, у сваком травају успаваних граница, у читавом веленом првору са његовог врата. А кад хахор а пир и дотакне се грмља и грана и араком пушчи несела шума што ожедњело душник неслезу твоје бескрајне свјетлости, тада одлетим твој неслобу дивљавања, све порано разочарење, сву човјек у слабост, сву немощ, сву безналују чежњу мојих снава, што су ме једном к небу подизали и боговима успоређивали.

Једном... ал' сада? Срулине су се те бајне куде снова! По леденој пранини, као посљедњи камен непржељене прошлости, лебди твоја поносна звијзда. Не шетај... Избери други пезидо, другу алеју, другу свјежију хладовину, јер нема теже камае до прегора кад се води, до одрицања кад срце погорјева, кад нађе вену у празном саварењу и неоптучности, кад идеал одље и ван граница својих снага, у негодје. Не бескрајност, у будућност коју човјеку

СУДБИНА ЧЕРЧИЛОВОГ ПУТОВАЊА

Черчилова путовања увијек претходе војним катастрофама. Његове двије посјете Француској 1940 године и његова посјета Вашингтону доказују то чименицу, а посљедњи догађаји што су се одиграли на северозападној обали Француске потврђују ту ненабојажу судбину. Енглески министар претседник примио је улогу политичког комесара, који сили руске војнике да се боре и да би што војне одржали. Енглески листови покушавају да истакну срдачност између Черчила и претставника болшевијама, али обирам на резултате московске конференције, коментирања востају забавне приче и ништа друго... Лист Беране Чајгету ирониче ту привидну важност и трговиначу активност режисера англоске пропаганде за буну популарну претставу. Можда га гарантима... закључује њемачки лист — да ће како са њемачке тако и са италијанске стране ова симбијеза претставља имати дојоме достојне резултата.

Тајмс је, коментаришући у свом уводном чланку састанак између претставника трију савезничких земаља одржан у Москви, покушао да покажи журбу са којом је британска влада настојала да московском конференцији помогне савезнику који се налази у негодји. Лист вели да је на том састанку постигнута велика хармонија ратних напора. Лист наставља тврдиња да је повољан Русије обавиљак, али да је још обавиљача чименица да се ратнише на источном фронту приближило прилично британским положајима њемачке истока. На тај начин уграду је Тајмс — постоји могућност да ће њемачке трупе морати да се повуку са те је стога повољно да се не кријево схватана ојачања и слабе њемачки водити.

Енглески лист Експрес пише, да Беране је поверљиво у Русе. Болшевијама то поверење благодаре и циљне само реалне чименице, које је до сада Енглеска обило само остваривала. Пр је потврдио и шеф советског шифротелеграфског уреда у свом говору преко радиоа у којеу је иста-

CRNOJEVIC
490.239 — Упоредујући за вријеме 6. Југославије за годину и под бољим условима и приликама, општински приходи ове самоуправне јединице износили су динара 550.000 — што значи да ове шесте прст био је скраћен. Истина ова општина не може се похвалити чистоћом града, јер човјек који жими или пређе ушима садашњих Берана треба да носи двије четке за чишћење: једну за благо, када киша пада, а другу за прашину када сунче грме и да се не очисти без општинске метле?...

као да је садашњи повољај Русије много тежи и обавиљачи него прошлог Бјелогорског рата, када је њемачка војска борбу на више фронтова. Московским дописник листа Јунајтед Прес ише дословно следеће у вези са сусретом између Черчила и Стаљина:

„Ма какве резултате дала московска конференција, немогуће је да ће закључити комунике подобиј исти занос, који је у Лондону и Вашингтону знао као комунике од 13 јуна. Сваки савјетски грађанин схватио га је као сачеану англосак обавезу отварања другог фронта током 1942 године. Сада се војна ситуација промијенила. Руси су увјерени да морају сами настављати рат, јер су нагубили потпуне наду да ће савезници извршити продор у Европу прије него што буде предлохан за то.“

„Правда“ објављује нови симптоматични апел ратно-привредног значаја. Совјетски лист истиче да ће руски губитак индустријских и пољопривредних области успјед напредовања њемачких и савезничких трупа имати широких посљедних, ради смислености отпорне могућности. Из свега тога следи — вели Правда — потреба да Руси прелазу нова ограничења. Орган Кремља закључује да је ове ограничења морати да буду два пута већа од постојећих.

Ово су коментари појединих новина прије катастрофе искривљана. Сада, када је свакоме познат резултат московских закључака, може сам да одијени колико вриједи њихове ријечи, колико њихова закључује, колико сами подухвати. Прошло је вријеме када се је народ ријечима завараван и безадалено задовољавао лужим фразама. Сада се дјела броје и важе, а та не припада демеобљавачкој иницијативи, која је специјализована искључиво у бједаним и крвавим отступањима, што за собом оставају гробља, љешеве, смрт.

Сетимо се Денкерка, Гечке, Крига, Сетичко се — сажалевамо оне који им још вјерују, ако таквих лакомишеника још увијек постоји.

Јуначка смрт Стефана Хортија

у борбама на Источном фронту

Једно званично саопштење јавља да је на источном фронту на јула умиру Стефан Хорти, мађарски Стефан Хорти. Вјерст се назвала да буну власт. Он је био борац за улавај Мађарске у рат на страни Италије и њемачке. Он је, као искусни авијатичар, отменим гестом хтио да као добровољац пође на источни фронт, давши од себе све у служби својој отаџбини, гаје је нашао славну смрт у авиаци изнад крвавих бојишта. Он је 15 фебруара био једногласно изабран за вицерегента од стране народне конституције. Сви се сјећају његовог интервјуа и рада на организацији младе мађарске авиације. Стефан Хорти рађен је у Пуљу 1904 године.

КОЊАК
најбољи
— А
— Р
једини овлашћени
— Т
претставник за
Црну Гору
Твртка Марио Берсели — Цетинје

Никакве огласе, авијатичке и најаве нећемо штампати ако се новац унапријед не положи према утврђеној тарифи.

Последње вијести са разних бојишта

Большевици тучени на свим фронтovima

СОВЈЕТСКИ ЛИСТ „КРАСНАЈА ЗВЈЕЗДА“ ПРИЗНАЈЕ ДА ЈЕ ОД АПРИЛА ДО САДА ИЗБАЧЕНО ИЗ СТРОЈА 400.000 СОВЈЕТСКИХ ВОЈНИКА

ИТАЛИЈАНСКИ БИЛТЕН БРОЈ 816

ОД 21 АВГУСТА 1942-XX

Главни Стан Италијанских Наоружаних Снага јавља:

На Египатском фронту није се одиграло ништа значајнијег. Поновљени напади британских авиона на наше конвоје у Средоземном Мору нијесу имали никаквог успеха. Бродови су неопштећени наставили пут и стигли у луке за које су пловили. Ваздухопловна пратња, која је брзо и ефикасно интервенисала, оборила је у борби пет противничких авиона, не претрпавши никаквих губитака, док је шести авион сашла иста судбина усљед акције извиђача. Два друга авиона су се срушила у пламену, погођена паљбом наших контрагориљера.

Борба на большевичком фронту

На Кавказу немачке и словачке трупе напредују према југу савлађивши многобројне препреке и немачка поља у Бродовитој луци. Ваздухопловство је поново напало луку на приморској обали, те потопило 4 обласка брода а тешко оштетило 1 контрагориљер, 6 транспортних бродова и 8 совјетских обалских стражарских бродина. У великом Донском Базену, током операција чишћења, уништено је више распршених непријатељских јединица. На воронешком сектору влада само ограничена активност. У огорченим победоносним одбранбеним борбама је између 11 и 17 августа заробљено 2560 војника, 506 борићких кола, 30 топова, 250 митраљеза и минара. Крајем губитци большевика, који су поновили нападе у компактном масама, ванредно су велики.

Источно од Вязме и код Ржева, одбијени су поновљени јаки непријатељски напади, благодарећи неуморној сарадњи између пешадијских јединица и околних јединица и успешној помоћи ваздухопловства. У овим сукобима разорено је 25 борићких кола. Југоисточно од Иљменског Језера и код Волхова поновио је непријатељ своје безуспјешне локалне нападе.

Совјетске ваздухопловство изгубило 19 овог мјесеца у 1 самим дану укупно 71 авион, од којих је 65 оборено у ваздушним сукобима, а осталих 6 разорено на земљи.

Совјетски лист „Краснаја Звезда“ јавља, пишући о губитцима совјетске војске, да је од априла до данас избачено из строја око 400.000 људи, што мртвих, што рањених или несталих.

Атлантик

У Атлантику је једна италијанска подморница, под командом капетана Фредате Бовани Буно, торпедовала и потопила енглески наоружани моторни брод „Медон“, америкашки брод „Калифорнија“, као и још један трећи такође наоружан трговачки брод у укупном износу од 18.885 тона; осим тога је погодила још један други моторни брод од 8000 тона.

Њемачке подморнице потопиле су 17 овог мјесеца у Атлантику, Северном Леденом Мору и Средоземном Мору 11 бродова од укупно 72.000 тона. Осим тога су потопиле једна помоћна хрстарица од 12.000 тона и два транспортна брода натоварена групама.

Египатски фронт

Овим последњих дана није било на том фронту значајне дјелатности. Мање извидничке акције локалног карактера и понекад јака артиљеријска гаљба. Током једног ноћног ваздушног непријатељског напада на Марса Матрух противавионска је одбрана мјеста оборила 2 бомбардера од трију што су вршили напад, а немачки ловци су истога дана оборили у борби 2 Куртије. Још је током претходног таквог обора, али од стране артиљерије одбрана.

Бучје је непријатељ покушао да изврши изненадни ударац на сјеверном сектору египатског фронта, али је био обједо сукрбач, те је остао нешкљиво мртвих и рањених.

У снажним ваздушним сукобима је том приликом оборено 8 британских авиона. Изнад острва Малте су немачки ловци разорили у борби 1 Беауфиттер и 6 Спитфајера.

О баци у околини Ржева

Њемачка службена агенција је примила неколико података о биткама у околини Ржева. Један цеп на југозападу од Ржева личи на лавиринт фронтова где непрекидно одјекују бојни узвици. Непријатељ се још крије по огромним шумама којима је површена огња и бива са једне стране окружаван, уништаван и десеткован. Совјетски војници су присиљени да један по један изађе из својих скровишта. Заборедани се крећу у другим реловима или у малим групама. Њемачка агенција описује догађај додиром са једним одредом врховне команде једне дивизије, састављеним од 3 офитра и десетак војника. Док су напредовали, примјетјено је да их око 40 совјетских војника слиједи. Њемачка формација се спремила да се брани, када је један большевик изашао из шуме и приближио се, бацивши команд хартије. Било је писмо једног команданта батаљона који је изјавио да је спреман да заједно са једним политичким комесаром и својим људима положи оружје. Операције рашчишћавања на ржевском сектору слиједиће још неколико недеља с обзиром на величину територије, коју је непријатељ већ напустио. Коментаришћу коментар Главне ъемачке команде, штампана подвлачи велику биланс битке за уништавање на сектору Калача. Подвлачи се тежина непријатељских губитака. Нарочито су огромни губици у људству.

Ситуација на Блиском Истоку

У Сирији влада и надале напетост ситуација. Пригодом противбританских покрета у Алепу извршило је становништво јурни на резиденцију градоначелника, познатог по својим англофилским убједиљемима. Десетци сиријских националиста ухапшени су и одведени у концентрационе логоре. Према вијестима из Тхехере на наредилу су Енглесу откуп свих житарница у земљи. Цијела жетва мораће бити у року од мјесец дана предата окупаторским властима. Предвиђене су казне до 10 година затвора против оних особа које би се успротивиле наредбама о реквизицији.

Време на Блиском Истоку постаје све веће и опасније. У Сирији су многобројне протесне демонстрације угушене силом, те су извршена многобројна хапшења. Сиријско становништво даје се на вршње саботаже против саобраћаја и јавних служби. Главна железничка прага између Алепа и Бејрута прекинута је на више мјеста. Неће и у Палестини арапски дивизиони ишли на штрајк против њих због франског фарисајског разорног разорног распуштања свих разних друштава и заповиједила под пријемом њихових санкција да све фабрике морају почети са радом.

Поруке у британским војним командама

Војске притоно и вршене у британским командама на средњем истоку имале су најзначајнији одјел у Енглеској. Све ове снаге су јако предјелу последње Египатског фронта. Ројтер истиче да комунике министра рата ништа не спомиње о генералу Аунчелку, што је изазвало велико незадовољство у британској јавности након ријечи министра претседника, да се мора ипак ти веће повјерење у његову способност. Његово склањање морало је бити извршено већ прије тог времена, јер се његов наслједник Александар већ више дана налази у Каиру. Александар има 43 година, након што је као последњи напустио Денкери, био је послан у Идлигу, гдје је примио енглеску команду у Бигми. Његово име је везано за повлачење извршено под притиском јапанских снага. Ројтер тврди да је спасавање преосталих енглеских снага значило вјешто повлачење.

Помишње генерала одговорних за британске поразе у Киренајци и Египту још увијек није саршено. Британска званична агенција јавља да је шеф генералштаба виховне команде на средњем истоку смињен и замјенјен.

Черчилов путовање у Моску доназије сву тежину демобилизационе ситуације

У вези са Черчиловим путовањем у Моску јавља ъемачка званична агенција да га је пратило неколико енглеских војних лица и Рузвелтових претставника. У Моску је стигао такође и америкашки амбасадор у Анкари. За лет у совјетску престоницу изабрао је Черчил пут Каиро—Техеран и учинио је све како би његово путовање остало тајно. Њемачки листови наглашавају да су само тежке бриге усљед последњег развоја догађаја могле навести британског министра претседника да се одлучи на такво путовање.

И јужно од Стаљинграда большевици су потучени

Између Волге и Дона, јужно од Стаљинграда, савлада је један моћно утврђени систем непријатељских положаја. Непријатељ је тамо изгубио 3.301 заробљеника, 52 борићких кола, 56 топова, 90 митраљеза и бацача бомба, као и 66 бацача пламена. Ваздухопловство је гађало железничка постројења и транспортне за снабјевање непријатељске позадине. Током ъемачких акција у предјелу северно од Орјода ухапшено је од 11 августа 14.000 заробљеника и заробљени или разорено 400 борићких кола и 200 топова. Непријатељ је током 28 августа изгубио 104 авиона.

У предјелу Доњег Кубана и у западном Кавказу наставиле су ъемачке трупе своје напредовање и поред повишених температуре и повремених љускова који још отежавају маршовање. Њемачко ваздухопловство је наставило да успешно потпмаже операције трупа, те је бомбардовало большевик приликом одбјелста према се ъемачке и савезничке пешадијске трупе из околних формација у напад јужно од Стаљинграда у предјелу између Дона и Волге, те су дословно уништили 118 околних зграда. 19 августа на вече био је непријатељски отпор потпуно савладао. Рјезорене су знатне совјетске снаге.

Нова потопља

Главни стан јапанских империјалних наоружаних снага јавља: Јапанске подморнице које оперишу у водама око Атлантске потопиле су за последњих 10 дана мјесеца јула и првих 10 дана августа 10 трговачких бродова од укупно око 90.000 тона.

КРАТКЕ ВИЈЕСТИ

ИЗ ИНОСТРАНСТВА

— Енглески авиони су налетели на територију Аргентине, бацивши на повлачења доста бомба, које су изазвале саргледног омета а раниле четри. Британска влада је прелазно звје извјештае аргентинској влади а платила је оштећу породичних жртава.

— Претседник Парагвајске републике изјавио је листу Потичас Графикас да Парагвај жели да живи у миру са свим народима америчког континента. Ово се односи нарочито на Аргентину, се којом Парагвај има не само геогрфско него и идеолошке додирае тачке. Трговачка разјавина између свих земаља мораће се појачати.

— Један португалски брод довео је у Лисабон одроломце са неколико бродова енглеске и грчке народности, потопљених у Мозамбичком Кавказу.

— Министарство морарије Сједињених држава признало је потопљене двају енглеских трговачких бродова. Ради се о бродовима за транспортовање сировина. Оба брода су била средње тонаже. Један од њих је потопљен почетком јуна у западном Атлантику од стране једне ъемачке подморнице. Други брод је изашао из мора почетком другог бродја. Оба случаја потопљених држава су до сада у тајности.

— Јапанске подморнице су од почетка јула потопиле 117 бродова од укупно 883 хиљаде тона.

— У Сједињеним Државама произвођачи се пројавио цијелокупног система опореживања. Трговачки кодов предјелу је војни порез од 15%, на кућовине, који би до државних 10 милијарди долара годишње. Стаљин пораст свих пореза изазвао наћићу забрињаву међу евроамеричким индустријским круговима.

— Североамерички министар финансија је изјавио да су ратни трошкови Сједињених Држава у мјесецу јулу износили 302 милиона долара.